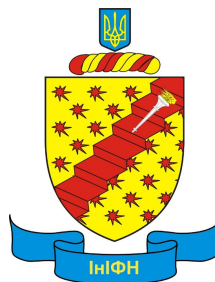

**Міністерство освіти і науки України
Національна металургійна академія України
Інститут інтегрованих форм навчання**

Кафедра економіки та соціально-гуманітарних дисциплін

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійного вивчення дисципліни
«Економіка та фінанси підприємства»
студентами заочної форми навчання напряму
6.030601 «Менеджмент»

Дніпро ІІФН 2016

ЗМІСТ

	стор.
1 Робоча програма та методичні вказівки по темах дисципліни.....	3
2 Індивідуальні завдання.....	12
3 Питання для підготовки до підсумкового контролю.....	22
4 Перелік навчально-методичної літератури.....	27

1 РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ПО ТЕМАХ ДИСЦИПЛІНИ

Загальні положення

Навчальна дисципліна «Економіка та фінанси підприємства» є нормативною і входить до циклу дисциплін професійної підготовки.

Мета вивчення дисципліни – формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту основних розділів прикладної економіки та необхідних практичних навичок управління, планування показників господарсько-виробничої діяльності підприємства з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування.

Предмет дисципліни:

Курс «Економіка та фінанси підприємства» передбачає теоретичну та практичну підготовку студентів для вирішення конкретних завдань діяльності підприємства в умовах ринку, зокрема:

- підприємство як суб'єкт господарювання та основні напрями його господарсько-фінансової діяльності (операційна, інвестиційна, інноваційна, фінансова);
- методологічні та методичні засади планування діяльності підприємства;
- формування програми виробництва продукції та її реалізації, визначення виробничої потужності підприємства;
- визначення складових ресурсного потенціалу підприємства та шляхи його ефективного використання;
- теоретичні засади формування й використання трудових ресурсів підприємства та системи їх матеріального стимулювання; методичні підходи до їх аналізу та планування;
- теоретичні засади формування й використання майнових ресурсів (активів) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування;
- теоретичні засади формування фінансових ресурсів (капіталу) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування;
- визначення поняття «стратегія розвитку підприємства» і «тактика її здійснення»;
- окреслення пільгових характеристик діяльності підприємства на ринку;
- визначення понять: поточні витрати підприємства; собівартість продукції;
- собівартість видів продукції; склад поточних витрат; вивчення методів та прийомів аналізу; планування витрат підприємства;
- визначення поняття механізму формування та використання доходів і прибутків підприємства від різних напрямів його діяльності (виробничої, комерційної, зовнішньоекономічної, фінансової, інвестиційної та ін.);
- оцінка ефективності господарської діяльності та пошук шляхів її підвищення;

- оцінка конкурентоспроможності підприємства та його продукції;

Після засвоєння дисципліни студент повинен вміти визначати умови формування і використання економічної системи підприємства, її структуру, складові механізми формування, використання і оцінки результатів виробничого потенціалу, взаємодію всіх видів ресурсів, формування собівартості продукції, організацію і ефективність господарської та інших видів діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- взаємозалежність результатів економічної діяльності від чинників зовнішнього та внутрішнього середовища

- методичні основи розрахунків потреб виробничих ресурсів, кошторису витрат та калькуляції собівартості виробів,

- методики оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів;

- особливості функціонування фінансового механізму підприємства;

вміти:

- користуватись нормативними матеріалами;

- використовувати законодавчі акти при рішенні практичних задач та звітну документацію при проведенні аналізу діяльності підприємства;

- розраховувати та прогнозувати техніко-економічних показники виробничої діяльності, показники фінансової діяльності підприємства;

- розраховувати результати організаційно-економічних заходів щодо підвищення ефективності роботи підприємства та економії усіх факторів виробництва.

Зв'язок з іншими дисциплінами – Вивченню дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» передують такі тісно пов'язані з нею дисципліни: «Економічна теорія», «Менеджмент».

Набуті знання і вміння використовуються при дипломному проектуванні.

Зміст дисципліни

Тема 1 Підприємство як суб'єкт господарювання та його місія

Поняття «підприємство», його мета, функції, та основні ознаки. Правові основи утворення та функціонування підприємства. Класифікація підприємств. Форми об'єднання підприємств, їх характеристика.

Література: [1,2, 4,8-10, 14,16, 17]

Тема 2 Номенклатура, асортимент, якість продукції підприємства

Класифікація видів продукції підприємства за ступенем готовності, характером об'єкта виробництва, особливостями використання, напрямками збуту. Асортимент продукції, найбільш вигідні асортимент та виробнича програма.. Поняття якості та показники його оцінювання. Нормативно-технологічна документація – ДСТУ та ТУ, захист прав споживачів. Ціноутворення для продукції підвищеного рівня якості. Лімітна ціна.

Література: [1,4,8,14,16]

Тема 3 Виробнича потужність підприємства

Поняття «виробнича потужність підприємства», «виробнича потужність структурних підрозділів, окремих ланок виробництва, основного виду обладнання». Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Фонд часу обладнання, методика визначення корисного часу роботи обладнання. Системи та методи визначення потужності підприємства.

Література: : [3,4,9,14]

Тема 4 Прогнозування і планування діяльності підприємства

Сутність, функції , типи та методи прогнозування діяльності підприємства. Види прогнозів. Планування як функція управління, його принципи та методи. Система планів підприємства, їх взаємозв'язок. Стратегічне планування і формування стратегії розвитку підприємства. Розроблення виробничої програми підприємства.

Література: [2,5,9, 16]

Тема 5 Основні фонди підприємства

Засоби виробництва і їх економічний зміст, характеристика складу за різними класифікаційними ознаками. Структура основних виробничих фондів і шляхи її поліпшення. Облік основних виробничих фондів в натуральному і вартісному виразі і методи їх визначення. Види фізичного спрацювання і техніко-економічного старіння засобів праці, показники, форми усунення. Види амортизації, їх характеристика та призначення у відтворювальному процесі. Амортизаційна політика її значення в регулюванні інвестицій і оновленні основних фондів. Взаємозв'язок амортизації, собівартості продукції, прибутку. Показники, що характеризують стан та рух основних фондів. Методи розрахунку середньорічної вартості основних фондів, коефіцієнт оновлення та вибуття здатності основних фондів. Ремонти, модернізація і заміна виробничого апарату. Вплив використання основних фондів на ефективність виробництва. Показники ефективності використання основних фондів, їх зміст та методика розрахунку. Фактори, що обумовлюють рівень ефективності використання основних фондів та шляхи її підвищення. Нематеріальні активи, їх зміст, структура, оцінка та використання.

Література: [2,3,8,14]

Тема 6. Оборотні кошти та матеріально-технічне забезпечення

Економічна сутність, склад, структура оборотних фондів підприємства. Кругообіг оборотних коштів, його стадії. Джерела формування оборотних коштів підприємства. Власні, залучені, позичені кошти. Принципи кредитування підприємства. Нормування оборотних коштів, його методи. Планування потреби підприємства в матеріальних ресурсах за елементами. Норми витрат як основа визначення потреби підприємства в матеріальних ресурсах і забезпечення виконання виробничої програми підприємства. Значення та напрямки підвищення ресурсозбереження на виробництві. Запаси матеріально-сировинних ресурсів підприємства, їх класифікація, показники та методика їх розрахунку. Вплив,

використання оборотних коштів на ефективність виробництва. Показники ефективності використання оборотних коштів, методика їх розрахунків. Фактори і шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.

Література: [2,3,8,14]

Тема 7 Трудові ресурси та стимулювання праці робітників

Трудові ресурси підприємства та їх характеристика за кваліфікаційними ознаками. Планування потреб підприємства у трудових ресурсах. Штатний розклад, його призначення та порядок складання. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація. Основні напрямки підвищення продуктивності праці. Методи нормування витрат праці на підприємстві. Мотивація і оплата праці на підприємстві. Системи оплати праці та їх характеристика. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Державне регулювання мінімальної заробітної плати та її вплив на рівень ставок та окладів окремих робітників. Тарифна система, її зміст, призначення та умови використання на підприємстві. Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності. Форми та системи преміювання на підприємстві. Планування й методи розрахунку фонду оплати праці. Співвідношення темпів зростання продуктивності праці та заробітної плати.

Література: [2,7,9,14,16]

Тема 8. Класифікація витрат та структура собівартості продукції

Класифікація поточних витрат підприємства за місцем виникнення витрат, функціональним призначенням, економічними елементами, способом перенесення на вартість продукції, рівнем еластичності від обсягів виробництва, ступенем однорідності, періодами. Показник собівартості: кошторис, собівартість товарної продукції, собівартість окремих видів продукції, витрати на 1 грн товарної продукції. Виробнича та повна собівартість продукції, порядок їх обчислення. Порядок визначення витрат згідно з Податковим кодексом України

Література: [3,6,9,14,17]

Тема 9 Калькулювання собівартості продукції

Методи калькулювання собівартості. Вибір калькуляційних одиниць. Нормативна, планова, фактична калькуляція. Управління поточними витратами за системою «директ-костінг», сфера та можливості використання техніко-економічних факторів, що обумовлюють рівень витратомісткості продукції. Виявлення резервів оптимізації поточних витрат підприємства. Критичний обсяг випуску продукції у натуральному вимірі, графічне зображення та аналітичне обчислення.

Література: [3,6,9,14,17]

Тема 10 Прибуток підприємства, його сутність та методи визначення. Рентабельність та її модифіковані форми

Сутність доходів підприємства склад, та джерела утворення. Доходи від операційної діяльності підприємства. Формування доходів (виручки) від реалізації продукції та послуг, інших операційних доходів. Вплив обсягів виробництва, асортиментної політики та ціноутворення на доходи. Сутність та функції прибутку, його значення в діяльності підприємства, джерела виникнення. Види та класифікація прибутку. Механізм утворення валового, операційного прибутку, фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування, чистого прибутку. Механізм розподілу та використання чистого прибутку підприємства. Показники рентабельності і його модифікації: рентабельність виробництва, сукупних активів, власного (акціонерного) капіталу, продукції, окремих її видів.

Література: [2,5,7,14,16]

Тема 11 Інноваційні процеси та основні положення інвестиційного проектування

Інновації та інноваційні процеси, їх види та характеристика. Принципи оцінювання порівняльної ефективності інновацій. Види економічної ефективності та форми ефекту від технічних нововведень. Види інвестиційних проектів. Попередня стадія розробки й аналізу проекту, послідовність його розробки та аналізу Аналіз комерційної здійсненності проекту. Технічний, фінансовий, економічний аналіз. Аналіз ризику.

Література: [2, 5,7-10,14,15, 17]

Тема 12 Інвестиційні потреби проекту та джерела їх фінансування.

Загальна схема інвестиційного аналізу. Структура і характеристика необхідних інвестицій.. Джерело фінансування інвестицій.. Джерела інвестиційних ресурсів , доступні для українських підприємств

Література: [2,5,8,10,17]

Тема 13 Основні критерії ефективності інвестиційного проекту і методи їх оцінки

Загальна характеристика методів оцінки ефективності Метод дисконтованого періоду окупності Метод чистого сучасного значення (NPV - метод) Вплив інфляції на оцінку ефективності інвестицій Внутрішня норма прибутковості (IRR) Порівняння NPV і IRR методів Прийняття рішення за критерієм найменшої вартості 7Допущення, прийняті при оцінці ефективності

Література: [2,5,8,10,17]

Тема 14 Розрахункові схеми оцінки показників ефективності інвестиційних проектів

Прогноз прибутку від реалізації інвестиційного проекту. Традиційна схема розрахунку показників ефективності. Схема власного капіталу. Особливості використання схем.

Література: [2,5,6, 8,10,17]

Тема 15 Суть, форми і методи організації фінансової діяльності підприємства

Внутрішнє та зовнішнє фінансування. Комерційні розрахунки, неприбуткова діяльність, кошторисне фінансування. Принципи комерційного розрахунку. Самоокупність, прибутковість та самофінансування. Фінансовий план підприємства, його склад та особливості.

Література: [11,13,18,19].

Тема 16 Баланс підприємства, його структура

Баланс як головний елемент фінансового звіту. Складові частини балансу. Правила та особливості складання балансу. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності

Література: [11,12].

Тема 17 Загальна схема формування фінансових результатів діяльності підприємства.

Поняття прибутку та його складових частин. Вплив результатів роботи всіх сфер діяльності на кінцеві результати роботи підприємства. Показники ефективності роботи підприємства. Особливості розробки планових показників прибутковості підприємства. Формування фінансових ресурсів промислового підприємства. Особливості функціонування фінансів в умовах просунення України в Європейську спільноту.

Література: [11,12].

Тема 18 Показники оцінки фінансового стану підприємства

Оцінка фінансового стану підприємства. Мета, методика, інформаційна база. Показники оцінки ліквідності, фінансової стійкості (платоспроможності), ділової активності (оборотності), рентабельності, майнового стану.

Література: [11-13, 18-21].

Тема 19 Банкрутство та ліквідація підприємства

Суть, причини і моделі банкрутства. Симптоми, види та стадії банкрутства. Процедура порушення справи про банкрутство Черговість задоволення претензій кредиторів, форми реалізації банкрутства.

Література: [4,5,9,11-15, 18, 19]

2 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

2.1 Методичні вказівки до виконання індивідуальних завдань

Навчальним планом визначено, що студенти заочної форми навчання виконують індивідуальне завдання з дисципліни «Економіка підприємства».

Виконання індивідуального завдання з курсу «Економіка підприємства» є формою самостійної роботи, складовою навчального для контролю знань студентів заочної форми навчання, спрямованого на активізацію роботи студентів.

Мета виконання індивідуальної роботи – перевірити закріплення теоретичних знань та вміння застосувати їх на практиці. Після визначення варіанту студент приступає до ознайомлення і вивчення літературних джерел відповідно до теоретичного завдання. Для виконання індивідуальної роботи необхідно вивчити ряд спеціалізованих періодичних видань, ознайомитися з законодавчими актами, постановами Верховної Ради, Кабінету Міністрів України.

Індивідуальне завдання складається з теоретичного та практичного питання. Відповідь на теоретичне питання повинна ґрунтуватися на розкритті відповідних тем робочої програми. У практичній частині студенти повинні виконати розрахунки та зробити висновок.

Вимоги до виконання індивідуального завдання: відповідність змісту робочої програми дисципліни «Економіка підприємства», чітке визначення сутності категорій, законів з посиланням на першоджерела, чітка логіка і необхідний обсяг, висновки і перелік літературних джерел.

Номер варіанту студент визначає по останній цифрі списку у журналі відвідувань занять студентами.

У тексті індивідуальної роботи потрібно вказати номер та назву питання за методичними вказівками.

При розкритті питання треба навести зміст документів, які використовувалися у роботі.

При розробленні плану індивідуальної роботи необхідно передбачити наявність наступних розділів:

- 1) вступу, де необхідно розкрити актуальність теми;

2) теоретичної частини - із достатньо докладним викладом зазначених у варіантах питань;

3) практичної частини, де самостійно розробити рішення зазначених задач;

4) висновків і пропозицій, де узагальнити виконану роботу і зробити відповідні висновки;

5) використаної літератури (необхідно проробити не менше п'яти джерел).

Обсяг індивідуальної роботи не повинен перевищувати 10-12 сторінок друкованого тексту. Перша сторінка - титульний лист - не нумерується. На другій сторінці розташовується зміст з обов'язковою вказівкою сторінок кожного розділу і параграфу.

Далі йде безпосередній виклад теоретичної та практичної частини, висновки, список використаної літератури, підпис і дата виконання.

Робота виконується на листах формату А4, що обов'язково повинні бути зшиті. Машинописним способом роботу виконують з розрахунку не більш 40 рядків на сторінці, шрифт Times New Roman, інтервал 1,5, розмір шрифту 14 пт.

Текст слід виконувати, додержуючись таких розмірів полів: ліве – не менше 30 мм, верхнє і нижнє – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм.

У роботі допускаються тільки звичайні скорочення слів.

Порядок виконання індивідуального завдання: вибір теми і складання плану, вивчення і конкретизація наукової літератури, статистичної інформації, написання індивідуального завдання, оформлення, підготовка до співбесіди з викладачем-консультантом, захист.

2.2 Теми теоретичної частини

1. Поняття суб'єкта господарювання. Види підприємств.

2. Сутність і формування прибутку: валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності.

3. Сутність і формування прибутку: прибуток від звичайної діяльності до оподаткування.

4. Планування прибутковості підприємства.

5. Виробнича структура підприємства.
6. Прибуток підприємства. Функції прибутку.
7. Ефективність діяльності підприємства: рентабельність продукції, рентабельність господарської діяльності.
8. Необоротні активи підприємства.
9. Економічна сутність, класифікація та структура інвестицій.
10. Оцінка фінансового стану підприємства. .
11. Основні поняття інвестиційної діяльності, її об'єкти і суб'єкти.
12. Поняття, класифікація та структура персоналу підприємства.
13. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій: коефіцієнт економічної ефективності капітальних вкладень і строк окупності.
14. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій: метод дисконтування грошових потоків.
15. Планування і формування персоналу підприємства.
16. Характеристика витрат та їх класифікація.
17. Поняття виробничих фондів підприємства.
18. Характеристика витрат та їх класифікація: прямі, непрямі, змінні, постійні витрати на продукцію.
19. Фінансові показники діяльності підприємств
20. Групування витрат за економічними елементами.
21. Аналіз фінансового стану підприємства.
22. Кредитні відносини підприємства..
23. Нормування праці робітників.
24. Знос і амортизація основних фондів підприємства.
25. Показники використання основних фондів підприємства.
26. Оборотні фонди підприємства.
27. Механізм ціноутворення на підприємстві.
28. Характеристика фінансової діяльності підприємства..
29. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій: коефіцієнт економічної ефективності капітальних вкладень і строк окупності.
30. Сутність оплати праці. Погодинна система оплати праці.

2.3 Завдання практичної частини(задачі та проблемні ситуації)

1. На початок жовтня чисельність персоналу підприємства по списку склала 800 чол. 13 жовтня 8 чол. призвані в армію, 18 жовтня прийнято 10 чол., а з 22 жовтня звільнилось за власним бажанням 7 чол. Визначити середньоспискову чисельність на підприємстві і чисельність на кінець місяця.

2. Виробничою програмою на рік заплановано 48 тис. одиниць виробів. Норма часу на виробництво одиниці продукції 1 год. 30 хв. При плануванні робочого часу на кожного робітника на рік виключається із календарного фонду 107 святкових і вихідних днів, 20 днів – чергова відпустка, 2 дні - через хворобу, 2 дні – інші невиходи. Тривалість зміни – 8 год. Визначити чисельність основних робітників підприємства.

3. Завод продтоварів на протязі січня місяця виробив і реалізував готову продукцію в обсягах, наведених у таблиці.

Обсяги реалізації готової продукції заводом продтоварів

Дата	Назва	Кількість пляшок, шт./0,5 л	Вміст спирту в 1 л. продукції, %	Собівартість одиниці продукції, грн.	Вартість сировини, придбаної на виробництво, в т.ч. ПДВ, грн..	Технологічні втрати спирту, згідно норм списання, л.
10.01.12	Коньяк "Дністер"	2800	40	18,20	3500	12,1

Визначте суму акцизного збору та ПДВ, нарахованих до сплати в бюджет, якщо ставка акцизного збору за 1 л. 100-% спирту становить 27 грн., а норма рентабельності 23%.

4. АТ "Київмісткбуд" випустило 1 тис. привілейованих акцій номіналом 10 грн. Мінімальний річний прибуток при емісії акцій було оголошено рівним 25% від їх номіналу. Чистий прибуток товариства складає 5 000 грн. Визначити мінімальну суму, яку товариство повинно сплатити кожного року у вигляді дивідендів за привілейованими акціями та прибуток на прості акції.

5. На підприємстві на початок року нараховувалось основних фондів на суму 300 млн.грн., з 1 червня було введено основних фондів на суму 40 млн.грн.. а з 25 вересня ще додатково на 10 млн.грн. У листопаді було виведено основних фондів на суму 5.млн.грн. Розрахувати середньорічну вартість основних фондів і їх вартість на кінець року.

6. На 2-х підприємствах середньорічна вартість основних фондів відповідно дорівнює 50 млн. грн. і 40 млн.грн., обсяг продукції складає – 110 млн.грн і 92 млн.грн., а чисельність - 220 чол. і 180 чол.. прибуток – 3 млн. і 2 млн. Визначити фондоддачу, фондомісткість, фондоозброєність і рентабельність основних фондів.

7. Мале підприємство “Гермес” занизило в V місяці суму податку на додану вартість на 60,0 тис. грн. (акт перевірки від 15 липня поточного року). Визначити розмір штрафних санкцій, що мають бути перераховані в дохід державного бюджету, якщо сплата боргу відбулась лише через 12 днів після проведення перевірки. Облікова ставка НБУ – 8%.

8. Годинна тарифна ставка робітника I розряду – 42.5 коп., тарифний коефіцієнт IV розряду – 1,44. Норма виробітку – 2 деталі за годину. Визначити розцінку за один виріб.

9. Визначити відрядну розцінку на один виріб і зарплату робітника за місяць при відрядно-преміальній системі, якщо відомо: слюсар-складальник виконує роботу VI розряду, його змінна норма виробітку – 16 виробів, а в місяць він відпрацював 168 годин, тривалість зміни – 8 год, в місяці 21 робочий день. Робітник виконав місячну норму на 112%. Годинна тарифна ставка VI розряду – 76,7 коп. За кожен процент перевиконання норми виробітку передбачена премія у розмірі 1,5%.

10. Визначити показники звітнього і планового року на основі даних таблиці.

Зробити висновки.

	Показники	план	звіт
1	Обсяг виробництва. В, тис.шт.	22 320	24 440
2	Чисельність Ч, чол..	722	?
3	Продуктивність праці П _т , тис.шт/чол	?	? відомо > на 6%, ніж в плановому році

11. Визначити ПДВ до сплати (грн.) якщо:

- вартість сировини в тому числі ПДВ – 240 грн.;
- заробітна плата – 48 грн.;
- інші виробничі витрати – 24 грн.;
- амортизація основних засобів – 23 грн.,
- рентабельність виробів – 25%;
- акцизний збір – 35%;
- обсяг реалізації – 1200 одиниць.

12. Визначити річну виробничу потужність двох постійно-потоккових ліній, що виготовляють кузови для вантажних автомобілів, на основі даних: підприємство працює при п'ятиденному робочому тижні, режим роботи – 2 зміни, тривалість зміни – 8 год. Час, необхідний для здійснення капітального ремонту потокової лінії, складає 20 днів на рік. Такт потокової лінії дорівнює 6 хв.

13. На підприємстві з 1 квітня планового року токарні верстати замінюються токарними автоматами, на що потрібно капітальних вкладень на 144 тис.грн. Програма виробів на рік – 3240 шт., випуск здійснюється рівномірно. Витрати на виробництво одного виробу до заміни верстатів були 34 грн., після – 28 грн. Визначити період окупності капітальних вкладень та коефіцієнт їх ефективності (прибутковості).

14. З метою поліпшення якості виробів основні фонди підприємства були доповнені новими на суму 60 тис.грн. До впровадження нового устаткування собівартість нового виробу складала 8 грн., оптова ціна продажу 8,60 грн. Після поліпшення якості виробів собівартість і ціна склали відповідно 9 грн. і 9,90 грн. За

рік планується виготовити 20 тис. виробів. $E_{\text{нор}}=0,13$. Визначити період окупності капітальних вкладень і коефіцієнт їх ефективності (прибутковості).

15. Визначити коефіцієнт зведених витрат для кожного варіанту і обрати найкращий згідно вихідних даних, $E_{\text{нор}}=0,13$.

	Показники	I	II	III
1	Обсяг виробництва В, тис.	11 250	11 250	11 250
2	Поточні витрати С, грн.	19, 7	17,3	11,5
3	Капітальні вкладення КВ, тис.грн.	90	100	110

16. Підприємство планує у плановому році виготовити товарної продукції на суму 30000 тис. грн., надати послуг промислового характеру стороннім організаціям на суму 850 тис. грн., виготовити напівфабрикатів на 1200 тис. грн., у тому числі 70% для власної потреби, решту — для реалізації на сторону. На кінець року очікується зменшення залишків незавершеного виробництва на 120 тис. грн. За прогнозами залишки готової продукції на складах підприємства становитимуть:

на початок року — 200 тис. грн.;

на кінець року — 300 тис. грн.

Визначити товарну, валову та реалізовану продукцію підприємства у плановому році.

17. *Вихідні дані.* Вартість ОВФ на початок року 135600 грн., а кількість працюючих на підприємстві - 482 особи. На кінець року – відповідно 162000 грн. і 420 осіб.

Необхідно. Знайти фондоозброєність на початок і кінець року. Чи позитивним фактором є збільшення рівня фондоозброєності? Довести.

Методичні вказівки. Забезпеченість підприємства основними виробничими фондами визначається рівнем фондоозброєності праці, її розраховують як відношення вартості основних виробничих фондів до кількості працюючих на підприємстві.

18. За рік підприємство реалізувало 4000 кухонних комбайнів. Виробнича собівартість одного комбайна — 145 грн. Річні витрати на реалізацію цієї продукції

становлять 62,8 тис. грн. Визначити рентабельність цього виду продукції, якщо обсяг реалізованої за рік продукції становить 740 тис. грн. (без ПДВ).

19. Розрахувати тривалість циклу технологічних операцій при послідовному та паралельному їх поєднанні, якщо кількість оброблюваних деталей становить 330 шт. Деталі передаються поштучно з однієї технологічної операції на іншу.

Технологічний процес обробки охоплює чотири операції, норма часу на виконання кожної з них така: першої — 12,2 хв.; другої — 3,1 хв.; третьої — 2,8 хв.; четвертої — 3,5 хв. Перша технологічна операція виконується на трьох верстатах, решта — на одному.

20. У звітному році підприємство реалізувало продукції на суму 280 млн. грн. за наявності середньорічної суми оборотних коштів 60 млн. грн. У наступному році передбачається збільшити обсяги продажу на 15 %. Визначити на скільки днів та в який бік зміниться тривалість обороту оборотних коштів за умови незмінності суми обігових коштів.

21. Визначити середньорічну вартість основних фондів підприємства, фондівіддачу, фондомісткість, коефіцієнти оновлення та вибуття основних фондів підприємства, якщо їх вартість на початок року становила 50 млн. грн., а річний обсяг випуску продукції підприємства — 15500 млн. грн. З 1 березня поточного року було введено основних фондів на суму 300 млн. грн., з 1 вересні — на 400 тис. грн., а з 1 травня вибули основні фонди на суму 170 млн. грн.

22. Річний обсяг виробництва на підприємстві — 2 млн. одиниць продукції; трудомісткість виготовлення одного виробу — 0,4 нормо-год. Тривалість робочої зміни — 8 год. Обідня перерва триває 1 год., втрати часу на особисті потреби — 5 % номінального часу зміни. У розрахунковому році — 260 робочих днів, виконання норм виробітку планується в середньому на рівні 105 %. Визначити кількість робітників і промислово-виробничого персоналу підприємства, якщо робітничка категорія в ній становить 75 %.

23. Місячний оклад інженера — 2550 грн. Протягом місяця він має відпрацювати 24 дні. Він оформив відпустку без збереження заробітної плати строком на 3 дні. За результатами роботи підприємства з фонду матеріального заохочення у цьому місяці інженеру має бути нарахована премія в розмірі 25 % фактичного місячного заробітку. Обчислити заробітну плату, нараховану інженерові за цей місяць.²³

24. Обсяг товарної продукції по плану заводу на рік складає 38400 тис. грн. Середньооблікова чисельність ПВП - 3420 чоловік, ефективний (корисний) фонд робочого часу одного робітника за рік -1936 годин. Тривалість робочого дня - 8,0 годин. Визначити середньорічний, середньоденний та середньогодинний виробіток на 1 робітника ПВП.

25. Сформувати роздрібну ціну виробу, якщо відомі такі дані:

- матеріальні затрати на виготовлення одиниці продукції – 400 грн.;
- інші витрати на одиницю продукції – 230 грн.;
- рентабельність продукції – 45 %;
- ставка ПДВ – 20 %;
- націнка торгової організації – 14 %.

26. Визначити коефіцієнти екстенсивного, інтенсивного та інтегрального використання устаткування:

Показники	План	Факт
Випуск продукції, грн.	26 800	26 932
Загальна кількість машино-годин, , відпрацьованих устаткуванням, час	1 600	1 584
Випуск продукції за одну машино- годину, грн.	16,75	17,00

27. Обладнання закуплено за ціною 1500 тис.грн. Транспортні витрати і витрати на монтаж складуть 15% і 8% від вартості обладнання відповідно.

Розрахувати первісну вартість фондів, а також нарахувати амортизацію за 5 років експлуатації, якщо річна норма амортизації 15%.

28. Сталь постачається на завод однаковими партіями двічі рази на місяць. Транспортний запас складає 3 дні, гарантійний запас 50% норми поточного запасу. Середньоденні витрати сталі 50 т, ціна 1 т сталі 104 грн.

Визначити норму виробничого запасу в днях та норматив запасу сталі в натуральному і грошовому виразі.

29. По промисловому підприємству обсяг реалізації продукції на плановий рік складає 3510 тис. грн., залишки нормативних оборотних коштів на кінець планового року 510 тис. грн.

Визначити показники оборотності нормативних оборотних коштів (коефіцієнт оборотності, коефіцієнт завантаження та тривалість одного обороту в днях).

30. Партія деталей в 300 шт. обробляється при паралельно-последовному виді руху її у виробничому процесі. Технологічний процес обробки деталей складається з семи операцій, тривалість яких відповідно складає: $t_1 = 4$, $t_2 = 5$, $t_3 = 7$, $t_4 = 3$, $t_5 = 4$, $t_6 = 5$, $t_7 = 6$ хв. Кожна операція виконується на одному верстаті. Передаточна партія – 30 шт. У результаті поліпшення технології виробництва тривалість третьої операції зменшилась на 3 хв., сьомої – на 2 хв.

Визначити, як зміниться технологічний цикл обробки партій деталей.

3 ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Назвіть види та дайте характеристику підприємств в Україні.
2. Дайте визначення малого підприємства.
3. Назвіть види господарських товариств.
4. Дайте визначення товариства з обмеженою відповідальністю, структури його управління, прав та обов'язків учасників.
5. Дайте визначення товариства з додатковою відповідальністю, структури його управління, прав та обов'язків учасників.
6. Дайте визначення товариства з повною відповідальністю, структури його управління, прав та обов'язків учасників.
7. Дайте визначення командитного товариства, структури його управління, прав та обов'язків учасників.
8. Дайте визначення акціонерного товариства, структури його управління, прав та обов'язків учасників.
9. Хто такий приватний підприємець, якими законодавчими актами регулюється його діяльність?
10. Дайте визначення окремих видів об'єднань юридичних осіб.
11. Як здійснюється державна реєстрація організаційно-правових форм підприємництва?
12. Які документи подаються для державної реєстрації організаційно-правових форм підприємництва?
13. Як відбувається формування статутного фонду різних організаційно-правових форм підприємництва?
14. Як відбувається припинення підприємницької діяльності?
15. Назвіть принципи підприємницької діяльності.
16. Назвати принципи і методи планування.
17. Пояснити з яких етапів складається процес стратегічного планування.
18. Дайте визначення організаційної структури підприємства.
19. Дайте визначення та характеристику методів управління.
20. Дайте характеристику виробничої структури підприємства.
21. Дайте характеристику загальної структури підприємства.

22. Назвіть типи організаційних структур.
23. Дайте характеристику лінійної структури.
24. Дайте характеристику функціональній структурі.
25. Дайте характеристику дивізійній структурі.
26. Дайте характеристику матричної організаційної структури.
27. Дайте визначення трудових ресурсів.
28. Дайте визначення поняття персонал, назвіть категорії персоналу.
29. Що таке кваліфікація, класифікація працівників за кваліфікаційним рівнем?
30. Поясніть техніку розрахунку планової чисельності персоналу.
31. Дайте узагальнену характеристику та методи розрахунку продуктивності праці.
32. Дайте визначення та характеристику основних фондів.
33. Дайте визначення амортизації, поясніть методи розрахунку амортизації.
34. Назвіть показники використання основних фондів.
35. Назвіть показники ефективності використання основних фондів.
36. Назвіть склад оборотних коштів.
37. Назвіть показники ефективності використання оборотних коштів.
38. Економічне значення поліпшення використання оборотних коштів.
39. Методика визначення нормативів і норм оборотних коштів (загальні підходи).
40. Методика визначення нормативів оборотних коштів під утворення елементів виробничих запасів.
41. Методика визначення нормативів оборотних коштів під незавершене виробництво.
42. Методика визначення нормативів оборотних коштів під готову продукцію на складі підприємства.
43. Абсолютне і відносне вивільнення оборотних коштів внаслідок прискорення їх оборотності.
44. Дайте класифікацію витрат.
45. Дайте загальну характеристику собівартості.
46. Розкрийте зміст і методику обчислення кошторису виробництва.

47. Дайте визначення поняттю «калькулювання».

48. Методичні прийоми побудови графіка беззбитковості.

49. Джерела і зміст інформації для калькуляції собівартості продукції.

Фрагмент калькуляції собівартості продукції як документа.

50. Методичні прийоми побудови графіка беззбитковості.

51. Назвіть резерви і фактори зниження собівартості. Наведіть конкретні приклади.

52. Аналітичне визначення точки беззбитковості в натуральному і грошовому виразі. Область застосування, переваги.

53. Дайте характеристику методам ціноутворення.

54. Дайте визначення понять «дохід», «прибуток».

55. Назвіть методи розрахунку прибутку.

56. Перерахуйте доходи від реалізації і позареалізаційних надходжень.

57. Дайте визначення, назвіть види рентабельності.

69. Чинники зростання ефективності виробництва.

58. Назвіть показники фінансової стійкості, ліквідності підприємства.

59. Нарощування і дисконтування грошових потоків. Поняття про аннуїтет.

60. Алгоритм розрахунку грошового потоку, табличне оформлення.

61. Алгоритм розрахунку економічної ефективності інвестицій з урахуванням концепції вартості грошей в часі.

62. Економічний зміст показників ефективності інвестицій з урахуванням концепції вартості грошей в часі.

63. Відмітні особливості інноваційних процесів від традиційних.

70. Шляхи активізації інноваційної діяльності підприємств.

71. Економічна безпека підприємств: структурні елементи і схема організації.

72. Фінансова безпека суб'єктів господарювання.

73. Сутність, форми і види реструктуризації підприємств.

74. Санація (фінансове оздоровлення) суб'єктів господарювання.

75. Визначення ймовірності банкрутства суб'єктів господарювання.

26. Поняття та сутність фінансів підприємств.

27. Функції фінансів підприємств та їх характеристика.

28. Принципи організації фінансів підприємств.
29. Поняття фінансового механізму підприємства та характеристика його основних складових.
30. Сфери фінансових відносин підприємства. Характеристики основних форм зовнішніх та внутрішніх фінансових відносин підприємства.
31. Система оподаткування підприємств, поняття, принципи та характеристика.
32. Джерела сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів на підприємстві.
33. Порядок обчислення та сплати підприємствами непрямих податків.
34. Механізм оподаткування та сплата податку з прибутку підприємств.
35. Платежі за ресурси. Особливості їх обчислення та сплати підприємствами.
36. Власні фінансові ресурси підприємства, їх склад та структура.
37. Особливості формування та напрями використання окремих видів власних фінансових ресурсів підприємства.
38. Позикові фінансові ресурси. Особливості формування та напрями використання окремих видів позикових фінансових ресурсів підприємства.
39. Сутність, завдання, принципи кредитування. Характеристика форм та видів банківського кредиту.
40. Кредитоспроможність позичальника та методи її оцінки.
41. Порядок нарахування відсотків за депозитними та кредитними операціями.
42. Комерційне кредитування підприємств.
43. Капітальні вкладення підприємства як засіб здійснення простого і розрізненого відтворення основних фондів. Джерела та порядок фінансування капітальних вкладень, їх склад та структура.
44. Грошовий оборот підприємства: сутність та функції. Характеристика та склад грошових надходжень підприємств.
45. Поняття фінансового стану підприємства. Основні елементи оцінки рівня фінансового стану підприємства.

46. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства.
47. Система показників оцінки майнового стану підприємства.
48. Рівень фінансової стійкості підприємства, принципи його визначення.

Система показників оцінки рівня фінансової стійкості підприємства.

49. Рівень ліквідності та платоспроможності підприємства, принципи його визначення. Система показників оцінки рівня ліквідності та платоспроможності підприємства.

50. Зміст та методи фінансового планування на підприємстві.

4 ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

4.1 Основна література:

1. Господарський кодекс України. - К.: Освіта, 2004
2. Економіка підприємства. Підручник. За ред. Покропивного С.Ф. - К.: КНЕУ, 2005. - 608с.
3. Економіка підприємства. Навчальний посібник. За ред. А.В.Шегди - К.: Знання, 2006. - 614 с.
4. Економіка підприємства. Навчальний посібник. За ред. В.А.Ткаченко - К.: Центр навчальної літератури, 2003. - 288 с.
5. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій. Навчальний посібник. За ред. Покропивного С.Ф. - К.: КНЕУ, 2005. - 323 с.
6. Економіка підприємства: ділові ігри, ситуаційні та імітаційні задачі. Навчально-методичний посібник. Г.О.Швиданенко та ін. - К.: КНЕУ, 2006. - 120 с.
7. Калина А.В. та ін. Економіка підприємства. Навчальний посібник. - К.: Знання України, 2007 - 240 с.
8. Економіка підприємства. Навчальний посібник. Е.І.Гончаров. - Дніпропетровськ: Пороги, 2003 - 174 с.
9. Мочерний С.В. Основи підприємницької діяльності. Посібник. - К.: Академія, 2003 - 200 с.
10. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємства. Навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 2000.
11. Фінанси підприємств: Підручник /А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін. Кер. кол. авт. і наук. ред. Проф.. А.М. Поддєрьогін. – 7-ме вид. без змін. – К.: КНЕУ, 2008.- 552 с.
12. Фінанси підприємств: Підручник / Л.О.Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та ін. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006.- 491 с.
13. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / О. О. Терещенко, Я. І. Невмержицький, А. П. Куліш та ін.; За заг. ред. О. О. Терещенка. — К.: КНЕУ, 2006. — 312 с.

14. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посібник. 4-е вид. / Л.І. Шваб. – К.: Каравела, 2007. - 584 с.

4.2 Додаткова література

До додаткової літератури відносяться джерела, призначені для більш поглибленого і розширеного вивчення дисципліни. До них відносяться наступні підручники, навчальні посібники та інші видання.

15. Економіка підприємства. Підручник. Бойчук І.М. - К.: Атіка, 2004. - 528 с.

16. Економіка підприємства. Підручник. За ред. І.М.Петровича. - Львів: «Магнолія», 2007. - 580 с.

17. Кондратюк О. І., Пилипенко О. О. Економіка підприємства: Навч.-метод. посіб. — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2006. — 288 с.

18. Бланк І.О., Ситник Г.В. Управління фінансами підприємств: Підручник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006.- 780 с.

19. Буряк Л. Д. Фінанси підприємств: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / Л.Д. Буряк, Є.В. Вакуленко, А.П. Куліш та ін. – К.: КНЕУ, 2003. – 165 с.

20. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: [навч. посібник]. – 2-ге вид., перероб. та доп. / І. В. Зятковський. – К.: Кондор, 2003. – 364с.

21. Коробов М. Я. Фінанси промислового підприємства: [підручник] / М. Я. Коробов. – К.: Либідь, 1995. – 160 с.